

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

UE

BRØDESKOV

JUL 86

FKVIST

STATSAUTORISERET EJENDOMSMÆGLER MDE OG VALUAR,
DØNNEGÅRDSVEJ 5, 3400 HILLERØD, TLF. 02 26 51 63

BRØDESKOV

JUL 86

Redaktion

Ellen Andersen (ansvarshavende)
H.K. Ejlskov
Knud Jensen
Knud Kræmmer
Inge Pedersen
Lisbet Rubinstein
Jørgen Sandberg
Poul Walbjørn
Karen Werchmeister
Knud Werchmeister

Salg

Børn besøger husstandene.
Butikker i området samt boghandlere i Hillerød og Allerød.
Ved møder og fester.
Iøvrigt: Ellen Andersen
(02-26 19 80)

Pris

Kr. 25,- incl. moms
Restoplaget af tidligere årgange sælges for kr. 100,- ialt.
Enkeltvis kr. 10,-.

Kasserer

Uffe Espersen

Tryk

Kregme Bogtryk

Forside

Nr. Herlev Kirke.

Fotos

Knud Kræmmer, Henrik Sandberg
m.fl.

Tegninger

Karen Werchmeister,
Sv.E.Pedersen, m.fl.

Kære læser!

Det glæder os at kunne præsentere Brødeskov Jul nu for 14.gang.

Ordet glæde bliver meget benyttet i forbindelse med julen. Vi ønsker hinanden Glædelig Jul, glæder os til jul og taler om juleglæde. I hverdagen bruges ordet ikke så meget, måske fordi nogle mener, at verden efterhånden er så broget, at der ikke er noget at glæde sig over, eller måske synes man, at ordet er lidt for højtideligt.

På trods af dette er det dog vigtigt at glæde sig over de positive oplevelser verden giver. Altså, det har glædet os meget, at områdets beboere - plus et par uden-sogns - har taget positivt imod opfordringen til at komme med bidrag til Brødeskov Jul 86 - lige fra borgmesteren til børnehavebørnene. Vi glæder os til at tilbyde jer resultatet af anstrengelserne, og vi glæder os til at overrække overskuddet fra salget til Brødeskovgruppen under Det Danske Spejderkorps til hjælp til indretning af det nye spejderhus, som forhåbentlig snart bliver en realitet.

Vi håber også, at du, kære læser, vil få glæde af at læse hæftet.

Rigtig Glædelig Jul og Godt Nytår.

Redaktionen

Udgivelse m.v.

Vi vil gerne udtrykke en tak for hjælp og bidrag fra forfattere m.fl., samt for de fotos og tegninger, som vi har fået lov at trykke.

Tak til annoncører for støtten.

Brødes Sten den ene halvdel af Kongestenene. Den anden halvdel ligger utilgængeligt på det militære område.

BRØDESKOV

-en af kongens skove

Af Flemming Rune Petersen

Hvorfra Brødeskov har fået sit navn, ved ingen længere. Stednavneudvalget foreslår, at det stammer fra det gamle danske ord bruti (oldnordisk broti), der betød "en dyng af træer, der er fældet i skoven" eller "et opbrudt stykke land, især hvor de borttagne træer og buske dynges sammen og brændes for med asken at gøde jorden".

Vi møder navnet første gang i markbogen fra 1682 som Brøderschous Wang, og på det von Langenske kort fra 1765 står navnet Brøde Skov skrevet hen over et større skovområde nord for den gamle Kollerød sø. Det var dengang sammenhængende med Store Dyrehave via Store og Lille Hestehave samt Karlssø og Nyvang. På et senere udskiftningskort over Nr. Herlev (1780'erne) er det dog kun et lille skovstykke sydvest

for det nuværende, der kaldes Brøde Skov, men det er nok en tilsnigelse.

De ældste spor af mennesker i området er de mange gravhøje og de to velbevarede stendysser, kongestenene, der kan føres tilbage til den yngre stenalder for 4000 år siden. Dengang har der næppe været skov på stedet - man begravede altid sine døde ude på det åbne land, når de skulle æres.

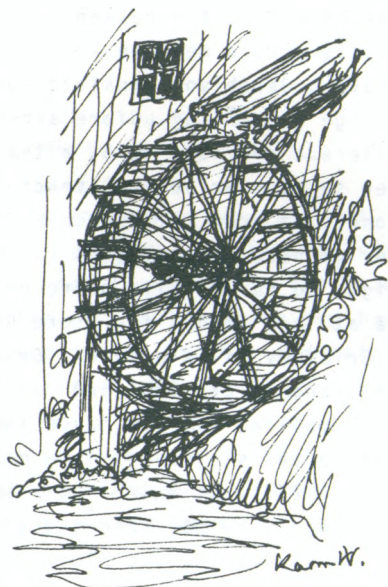
I 1600- og 1700-tallet var skoven afgrænset mod syd af den velnok 25 hektar store Kollerød sø. Den var oprindelig kun en fugtig mose, der fik tilført vand fra Allerød sø 5-6 kilometer mod sydøst, og som førte det videre ad Kollerød å til Havelse å, hvor Hanebjerg vandmølle livligt malede bøndernes korn. Men i 1574, fjorten år efter at Frederik II havde erhvervet sit Frederiksborg, besluttede han, at vandet fra Allerød sø i stedet skulle ledes op mod nord til den nyetablerede slotssø omkring hans lystslot.

Der blev derfor bygget en dæmning langs mosens afløb mod vest, så det tilløbende vand blev stemmet op, og man gik i gang med at grave et nyt løb op gennem Brødeskov og over markerne til Karlssø (der dengang var én sø sammen med Tørkeris sø). Herfra førte et kanalsystem allerede ned til slotssøen. Men terrænforholdene gjorde det

desværre utilstrækkeligt at grave en almindelig grøft; vandet i Kollerød sø stod nemlig 37 meter over havet, mens terrænet i Brødeskovs laveste vestlige del nåede 41-42 meter op. Resultatet blev den gevaldige kløft, der stadig i dag i næsten intakt stand strækker sig op gennem skovens vestside og efter en lille kilometer drejer skarpt til højre og skærer tværs gennem skovens nordende mod nordøst.

Den opkastede jord blev lagt som høje volde langs udgravningen, hvilket får kanalen til at virke endnu dybere end ellers - på det dybeste sted er der over seks meter til kanalens bund, og hen over kløften er gabet 15-20 meter. Ordren til at udføre arbejdet blev givet af kongen den 15/11-1574, hvor lensmanden på Frederiksborg, Jørgen Munck, fik besked på at slutte akkord med den kongelige graver, Jacob von Mansfeld, om at antage gravere og udføre arbejdet. Allerede den 10/1-1575, altså under to måneder senere, sendte kongen et brev til Jørgen Munck for at høre, om arbejdet var færdigt, og for at give ordre om også at lede vandet fra Store Gribssø i Gribskov til slotssøen. Grunden til kongens utålmodighed var, at Slotsmøllen, som han havde ladet opføre ved slotssøen, ikke havde vand nok til at male - og i særdeleshed ikke når kongen ville have en sø omkring sit slot.

Det imponerende anlæg i Brødskov fik sik nuværende navn, Svenskegrøften, i 1721, da slotssøen i maj måned var løbet tør for vand, og slotsmøllen var gået i stå. Der blev givet kongelig ordre om at lade kanalerne oprense, og da det var lige efter slutningen af Den Store Nordiske Krig (1709-1720), kom svenske krigsfanger til at udføre arbejdet. Efter en våd vinter var tilløbene i januar 1722 øget så meget, at slotsmøllen igen kunne begynde at male, men i 1739 var det galt igen, og i 1755 ansøgte slotsmølleren om lov til at bygge sig en vindmølle, hvad der også blev bevilget. Det varede dog trods alt mere end femten år, før ejeren, birkedommer Johan Lottrup, fik den opført.

Hvorlænge kanalen i Brødskov ved blev at fungere vides ikke, men da man lige efter århundredeskiftet (1800) besluttede at tørlægge og opdyrke Kollerød sø, var kanalens æra definitivt forbi. At kanalen i årtierne inden da næppe har givet meget vand fra sig, er der dog næppe tvivl om.

Brødskovs forstmæssige historie starter med forstmanden von Langens ankomst til Danmark i 1763. Allerede året efter påbegyndte han opdelingen af Nordsjællands skovområder, hvor Gribskovkomplekset blev fordelt mellem Frederiks V's Revir, Kronborg Revir og Frederiksborg Revir. Brødskov kom til at ligge i Frederiksborg Revir, dog med det sydligste hjørne (i dag kaldet Holtet) i Slangerup Beriddt. Det var det eneste stykke af Gribskovkomplekset, der ikke kom til at tilhøre de tre ovennævnte revirer.

Efter opmålingen af revirerne 1764-66 påbegyndtes kulturarbejder forskellige steder, blandt andet i Brødskov. Vi skal stadig huske på, at skovene dengang så helt anderledes ud end i dag - spredte,

træfattige og uden nogen fast grænse mod de omkringliggende marker. Ofte var det umuligt at sige, om man befandt sig på mark eller i skov. I årene 1766-1772 lod von Langen anlægge en plantage på næsten tredive hektar i Brødeskov. Alle træer og buske blev hugget om, og frø af forskellige træarter blev sået. Opvæksten blev plejet og overvåget af en "holzförster"; først L. F. Dölner, senere M. G. Schæffer.

I 1804 skrev den daværende overforster om Brødeskov, "at den ved den Søndre side af hr. von Langen anlagte Plantage er stoer 53 Tdr. Land og staaer fortræffelig". Det var langt overvejende nåletræerne, der var skudt i vejret her, men desværre kom de til at lide en sørgelig skæbne. I en brandstorm fra sydvest den 20. december 1824 blev plantagen fuldstændig ødelagt, og i dag står kun det gærde, man byggede rundt om, tilbage som minde. Det udgår næsten fra skovens vestligste punkt og løber mod øst (med den karakteristiske 15°-hællning, se f.eks. Nødebo Holt) som en lav jordvold. Det dannede nordgrænsen for plantagen, sydgrænsen var Kollerød sø/mose. Jordvolden er ganske let at få øje på, undtagen øst for Lundebjergvej-Holtevej, hvor den nærmest er forsvundet. I årtiet efter stormen blev området tilsået med agern, hvorfra mange 145-160-årige ege står endnu.

Da udskiftningen med skovseparationen blev vedtaget i 1781, og det for første gang blev fast bestemt, hvilke arealer der skulle dyrkes intensivt som marker og hvilke som skov, delte man skovene fra de gamle revirer op i seks distrikter, hvoraf Brødeskov kom til at høre under det tredje. Den blev indhegnet og fik sin nuværende form, sandsynligvis i årene 1788-1792, hvor man mener de 1854 favne stengærder og 930 favne volddiger omkring skoven blev opført. Den nordlige ende af skoven vendte ud mod Hestehaven, der var ejet af Stutteriet, og her blev afgrænsningen med volddiger foretaget i 1806 for Stutteriets regning. Herefter manglede kun afgrænsningen mod Kollerød sø, der først kunne laves i 1830'erne.

De første år efter stengærdernes og volddigernes opførelse skete

vedligeholdelsen på forstvæsenets regning, men senere hen, i 1809, deltes forpligtelserne med de tilgrænsende bønder. Omtrent samtidig med stengærdernes opførelse fik Brødeskov sit første skovløberhus, der blev bygget som et ledvogterhus ved skovens østre led (Hammersholthus). Det var et lille træfagshus med bilæggerovn og en jordlod på 2 tdr. land og 10776 kvd.alen.

En snes år senere, i 1810, blev ligeledes bygget et ledvogterhus ved Brødeskovs vestre led til endnu en skovløber. Det var lidt større, med fem fag i bindingsværk men havde ellers de samme mål og forhold som det andet. Lønnen var 12 rigsbankdaler årligt og 2 favne fagotter (1 meter lange, ukårvede brændestykker).

Ved forstinspektør Brüel og overforster Clausens driftsplan for de nordsjællandske skove i 1804 var distriktsinddelingen ændret, og Brødeskov kom til at høre under det fjerde, også kaldet det Frederiksborgske District. Samme år begyndte man afskovningen af den gamle, spredte bøgeskov uden om den von Langenske plantage, og efterhånden som områderne blev fritlagte, besåede man dem med bøg og eg. På grund af en voldsom museplage i snevinteren 1813-14 blev mange af de små bøgeplanter ødelagt (musene gravede barken bort), så mange steder blev ege- ne dominerende. Alligevel har vi

stadig i dag mange gamle bøge fra denne tid, for eksempel omkring den vestlige del af Brødeskovvej.

I 1828 blev Brødeskov foreslået af skovrider Sarauw som et selvstændigt skovfogedområde, hvilket også blev "approberet", og det vestre ledvogterhus blev udbygget og indrettet hertil (Brødeskovhus). Indtil da var den direkte skovdrift blevet ledet fra Bassehus i den sydlige ende af Store Dyrehave. Distriktets skovridergård var forøvrigt dengang Kalholmgård, der ligger ude vest for skoven (på den anden side af motorvejen), men den blev solgt fra i 1895 ved auktion, samme år som Bøgelund blev opført. I dag er Kalholmgård privatejet.

Da man i 1851 ændrede distriktsgrænserne igen, kom Brødeskov til at høre under det nye "1. Frederiksborgske Skovrider-District",

fra 1878 dog blot "1.Frederiksborgske Skovdistrikt", og i 1855 fik Brødeskov sit tredje skovhus i sydenden af indhegningen, nemlig skovløberhuset, Kollerødhus. Den endelige distriktsomlægning i 1907 hvor statskovdistrikterne stort set fik de grænser, de stadig har i dag, fik ingen særlig betydning for Brødeskov.

I 1957 fik militæret tilladelse til at opføre en "pyroteknisk" fabrik, et granatværk, på et areal af 6,6 hektar i den østlige side af skoven. Det foruroligede en del af de lokalboende i årene efter opførelsen, men i dag tjener det blot til opbevaring af hærens materiel under navnet, Nordsjællandske Parkområde.

Det sydvestlige hjørne af Brødeskov, et areal på lidt over 11 hektar, blev i 1979 skåret fra resten af skoven ved Hillerød-motorvejens forlængelse fra Allerød op til Nr.Herlev. Der er ingen stier eller veje, der forbinder de to dele direkte, så vejføringen har medført, at dette hjørne kun yderst sjældent bliver besøgt af skovgæsterne. Det var ellers netop dér, hvor landevejen fra Nr. Herlev slog et kraftigt sving ind under skovbrynet mod nord (akkurat hvor motorvejen i dag fører ud af skoven), at mange skovture blev startet i gamle dage.

Del af manuskript til en bog om skovene omkring Hillerød.

Bogens titel: Kongernes Skove

Forventes udgivet (1. del) nov. 87
(2. del) nov. 88

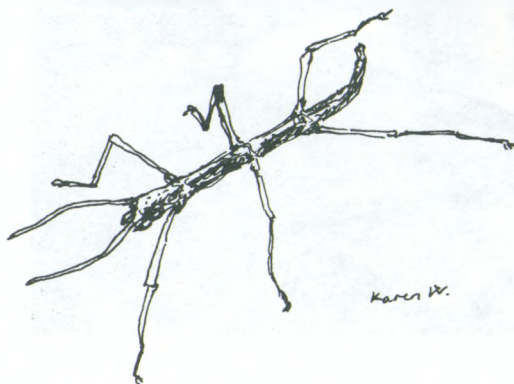

Stilk & Co.

Af Ellen Andersen

En lille fjer kan blive til fem høns! - eller i en ny version: En lille pind kan blive til en hel kvasbunke!

Det hele startede ved den lokale sommerfest. Der var kæledyrskue med et bredt udsnit af hunde, sjældne eksemplarer af racen "almindelig huskat", kaniner, en enkelt ørkenrotte og så en mystisk glasbeholder med "vandrende pinde". Og ved et af skæbnens mærkelige påfund var vi så pludselig ejere af et glas - tidligere indeholdende oliven med mandler - en grøn kvist og 2 stk. vandrende pinde. De blev døbt Stilk og Qvist. De lignede et par grågrønne trævler på ca. 1 cm længde, men så iøvrigt ganske fredsomme-lige ud. De fik nu bolig i et syltetøjsglas og som foder/klatrestativ en kvist liguster.

Vi vidste faktisk ikke meget om vandrende pinde. En ransagning af leksikonet lærte os, at arten hedder Phasmidæ og hører til "de retvingedes orden"! De bliver 8-9 måneder gamle. Fra ca. 5 måneders alderen begynder de at lægge æg, der ligner plantefrø. De er som regel tvekønnede. - Så blev vi så kloge.

Desværre døde stakkels Qvist, kort efter vi fik ham - han var nok blevet klemt under transporten - men Stilk havde det udmærket. Han gnavede pæne små mønstre i de grønne blade, leverede små sorte efterladenskaber i glasset, som tak for mad, og rokkede eftertænksomt frem og tilbage, som gjorde han gymnastik.

Han voksede i ryk. Fra den ene dag til den anden syntes han dobbelt så stor. Sommetider fandt vi den slidte overfrakke, han havde krænget af. Han havde den særhed, at han kun ville spise liguster. Der er det kedelige ved det, at vi ikke har en ligusterhæk. Ganske vist stod der i bøgerne, at vandrende pinde spiser både det ene og det andet, men kræet kunne jo ikke læse og nægtede at fortælle andet. Vi blev nødt til at udvide vore lufteture med hunden og at studse omegnens ligusterhække lidt - det var lidt pinligt. Og hvad så, når vinteren kom med streng frost og hunden ikke kunne tåle at gå for lange ture? - Vi

indledte en kampagne: "skaf alternativ føde til vandrende pinde". Efter en del besvær - med adskillige forklaringer til undrende næringsdrivende - lykkedes det virkelig at få indkøbt et par planter, som fandt nåde for hans kindbakker. - Der er stadig et par blomsterhandlere i byen, der kikker mærkeligt på os!

Andre menneskers interesse for vort nye husdyr var faktisk også begrænset. De fleste så blot forbavset ud, når vi berettede om Stilks bedrifter, og spurgte, "hvad det var for en fisk"? De blev end ikke imponerede, når vi fortalte om hans fantastiske evne til at gå op ad lodrette glasflader og afslog som regel en demonstration. En veninde i udlandet kunne ikke forstå den skriftlige beskrivelse af ham og måtte have et foto. Stilks samarbejdsvilje var ikke den bedste - hun fik et tåget indtryk af ham. Stilk vidste åbenbart ikke, at pindene, ifølge bøgerne, næsten ikke bevæger sig.

Omkring juletid lå der pludselig æg i glasset. Det var spændende. De var kuglerunde og pænt brune og lignede, som de skulle, plante-frø. Kikkede man på dem gennem en lup, kunne man se en lille lys prik på dem. Der kom mange, han nærmest gylpede dem op. - Der gik lang tid og intet skete. Udenfor var der sne og frost, vinteren var over os. Vi begyndte så småt at længes mod forår. Så skete miraklet. Stilk fik sit første barn - eller rettere to børn. Stor jubel. Der gik et par dage. Så var der tre til. Vi begyndte så småt at tænke på, hvem der var værdige til at overtage nogle af de små, for selvom Stilk - ifølge bogen - snart ville dø, så var 5 pinde lidt for meget. I løbet af en uges tid fik vi afsat de fire og var glade for, at vi havde været så heldige at få unger ud af Stilks anstrengelser.

Men pludselig var det ikke sjovt længere! En dag var der 25, så 35, 62, og da der var 170 opgav vi at tælle mere. Der var et sandt mylder af små pinde alle vegne. Når der blev lagt ny mad derind - og nu var det nærmest en hel urskov - så var den ribbet i løbet af et par timer. Vi må med skam indrømme, at de, vi herefter spurgte, om de ville overtage pinde, ikke mere blev så omhyggeligt udvalgt, som de første, - faktisk overfaldt vi nærmest venner og bekendtes børn - til de fleste

mødres fortrydelse og væmmelse. Vi prøvede alt muligt. Dyrehandleren afslog tilbuddet om gratis at overtage dem. Heller ikke Zoologisk Have var interesseret - og vi har endda senere erfaret, at de ingen pinde har derinde - men de har måske erfaringer!! Til

sidst slap vi dog af med dem, og nu har vi kun to - opkaldt efter et par pop-stjerner.

Stilk døde i en alder af 14 måneder. Han lignede en vissen pind. Han lagde æg til det sidst. Det er ganske vist!

ONKEL JØRGENS BØRNEOPGAVER

? ?

Hvor er hyrdedrengen blevet af ?

Jørgen er ikke så helt lille, men han er dog ikke så høj som Hans. Jonas hører heller ikke til de mindste, men har er dog ikke så høj som Jørgen. Kan du nu på grundlag af disse oplysninger finde ud af, hvilke af de følgende fire spørgsmål, der kan besvares med JA ???

Er Jonas:

- 1) ikke så høj som Hans ?
- 2) højere end Jørgen ?
- 3) højere end Hans ?
- 4) lige så høj som Jørgen ?

Pas nu godt på, for der ligger en lille finte i opgaven!

3 ???????????????????????????????????????

Jeg vokser på træet, jeg bruges i skolen, et kæmpebarn slumrer i mig, jeg skrives og læses, og mange forældre holder deres børn til mig.

Hvad er jeg??

Kan du med tre lige streger lave en inddeling, så der kommer en snemand i hvert felt ??

De 5 løsninger sendes inden 1. januar 1987 til:

Jørgen Sandberg, Helledammen 12.

Blandt de rigtige løsninger udtrækkes een godtepose. Løsninger i Brødeskov Borgeravis' januarnummer.

Tæk ke-og julemand

Af Ellen Andersen

Skovløber Jørgen Olsen fra Raagaardshus har mange hverv. Ikke alene er han en uundværlig person i julemåneden, idet han sørger for omegnens juletræsforsyning, men han er også tækkemand - ja, faktisk i en sådan grad, at han nu udelukkende beskæftiger sig med at tække og vedligeholde skovvæsenets huse samt bevaringsværdige ejendomme opkøbt af Fredningsstyrelsen.

Selve tækkehvervet er vel det sidste gamle håndværk, som stadig foregår på samme måde som i generationer. Der findes ingen særlig lærlingeuddannelse på området - det foregår som altid, den ene lærer det af den anden.

Tækkefaget har været udført i Jørgen Olsens familie gennem 4 generationer. Jørgen har lært faget af sin far. Denne havde lært

det af sin morbroder, som igen havde lært det af sin svigerfar, der hed Frederik Træskomand. Som navnet antyder, var han tækkesmand på deltid - tækning om sommeren - træsko om vinteren.

Som sagt foregår tækningen i dag på samme måde som i Frederik Træskomands tid. Dog er hasselkæpene og de begede (tjærede) bånd, der udgjorde længde- og ydertråden, nu skiftet ud med rustfri tråd. Man starter tækningen ved tagskægget og lægger et 9" tykt lag strå på (1" = 1 tomme = 26,15 mm). Derpå sys rørene fast med 4 mm tråd omkring længde- og ydertråd. Rørene lægges opefter lag på lag for hver 30-35 cm. Taget finafpudses med en opklapper eller tækkeskovl. Til syningen bruges en krumnål eller en lang-

nål. Den sidste kræver en makker, der sidder på indersiden af taget og tager imod nålen og stikker den ud igen. Jørgen mindes, hvordan han som ca. 10 årig sad og tog imod nålen for sin far en varm sommerdag, mens han stønnede og pustede af både varme og ked-somhed, men blev belært om, at det ingen skam var at stønne, idet selv den stærkeste mand i visse situationer også blev nød til at stønne!!

Det er absolut forbudt at gå på det nytækkede tag og direkte en dødsynd at træde igennem det. Derfor bruger man tækkebomme eller krumstiger til at komme op og ned ad taget, når man arbejder. Jørgen har og bruger stadig sin fars stiger til dette brug. Det er godt, solidt gammelt håndværk - lavet af tuja og ganske lette. I det daglige bruges dog letmetal-skydestiger - op til 12 m lange.

RAAGAARDSHUS

Rørene gror ved ferskvandssøer, f.eks. ved Arresø, og høstes i januar/februar, når isen kan bære. Rørene renses for blade, græs og andre urenheder; tidligere ved håndkraft, nu ved hjælp af en rørrenser. Dette er en nødvendig og tidskrævende proces, der faktisk er den mest kostbare del af rørenes behandling.

Efter rensningen bundtes rørene og sættes til tørre i traver, der ligner indianertelte. En trave er 20 bundter á 6" fra rodenden og med en omkreds på 24". Der høstes ialt 1 -2.000 traver pr. år, og Jørgen anslår sit forbrug til ca. 700 traver.

Et rørtækket tag er ikke alene smukt, men også solidt og isolerende. Der tales ofte om større brandfare ved stråttækte tage, og brandforsikringen er da også en del højere end for andre tage. Dette er lidt uretfærdigt, idet man ved at isolere med rockwool under strået kan forsinke gennembrænding i op til 20 min., så en sammenligning mellem stråttækte huse og huse med traditionelt

hårdt tag burde falde ud til de stråttæktes fordel, særlig når man tænker på alle de syntetiske materialer, der benyttes i nybyggeriet. Det er en forholdsvis kostbar affære at få tækket et tag, men på den anden side holder et "ordentligt" tækket tag i 50-60 år.

Læg en dag skovturen om ad Raagaardshus og se hvor pynteligt et tækket tag ser ud.

Fra ca. 1. søndag i advent bliver tækkeriet lagt på hylden, og julen holder sit indtog på skovløberstedet. Da bliver det velkendte skilt sat op ved vejen og pladsen foran huset fyldt med juletræer af enhver art og størrelse. Så begynder en travl tid.

Folk har deres vaner og kommer på samme tidspunkt år efter år. Det er som regel hele familien incl. hunden, der møder op til det vigtige valg af julens midtpunkt. Dette gælder dog ikke skovløberfamilien selv, for sidst da mor var med til at vælge, vandrede

hele familien rundt i plantagen i 3 timer, før et træ fandt nåde for det kritiske blik! Så nu vælger far egenhændigt et smukt træ ud først på sæsonen og stiller det til side. Man vil ikke risikere at få en tiloversbleven "pind" i skovløberhuset.

Udover mange hyggelige og rare oplevelser med såvel lokale som folk langvejs fra oplever man også sjove episoder. En mand købte engang i dyre domme et ca. 4 m højt træ - hvorefter han - for at kunne have det i bagagerummet i bilen - savede det midt over!! En anden bad om et træ uden nåle! Det er selvfølgelig praktisk, men ikke det, der er størst lager af. Til alt held var der glemt et træ fra året før, der opfyldte kundens krav. Han fik det for 1 kr.

Juletræssalget lukker juleaften-dag kl. 14, så familien kan nå at få vasket harpiksen af og nå at få gjort klar til deres egen juleaften. Engang da mørket havde sænket sig og julestemningen begyndte at indfinde sig, bankede det på døren. Udenfor stod en mand og et par små børn. De und-

skyldte så mange gange forstyrrelsen, men der var sket en katastrofe. Da de skulle hente juletræet ind, var det stjålet! Ikke blot var Jørgen klar til sin egen julefest, men alle træer var totalt udsolgt. Men små ulykkelige børn en juleaften er ikke til at holde ud - altså fat i sav og stavlygte og så gik turen ud i skoven efter et juletræ. Børnenes øjne, da de drog af, var nok et ekstra brusebad værd.

Men skovløberen, tækkemanden, juletræsmanden kender ikke alene sine mange hverv. Han er fortrolig med naturens gang og kender alle skovens lyde. Han kender ganske sikkert også skovens nisser. Hvem ved, om han ikke er i fjern familie med dem? I al fald ligner han i nogen grad julemanden, som børnene fra Nr. Herlev Skole møder ved nissehøjen i Brødskov, når de henter skolens juletræ. Ja nogle af de store griner så galt og råber: "Dav Jørgen!" Men de små børn og hundene er nu ikke i tvivl om, at det er den ægte julemand, så ligheden med skovløberen er nok en tilfældighed.

JULESNAPS

Af Karen Werchmeister

Det er slet ikke så svært at lave en spændende julesnaps, som man kunne tro.

Blot skal den forberedes i god tid, så det gælder om at have tålmodighed.

Først et par klassikere.

RØLLIKESNAPS

Man kan også lave snaps af den hvide røllike. Den vokser overalt ved veje og stier.

Pluk et par blomsterskærme, når de er nyudsprungne, og kom dem på flaske. Dæk dem med snaps, hvori de trækker 4-5 dage. Dette filtreres og lagres og kan drikkes stærkt fortyndet med en neutral snaps.

MALURTSNAPS

Når den grågrønne malurt står med gulgrønne blomster, klipper man et par kviste af og kommer dem på flaske. Neutral snaps hældes over, hvorefter det trækker knap en uge. Står den længere, bliver den bitter, men kan dog bruges som "stæk" i almindelig snaps.

SKOVHINDBÆRSNAPS

Skovhindbær kan man også brygge en spændende snaps på. Pluk så hele og ubeskadigede bær, som muligt, ca. en håndfuld. Kom dem på flaske, hæld snaps over og lad det trække mindst 14 dage. Denne snaps bliver lyserød og passer fint til kaffe.

PORSESNAPS

Pluk 4-5 kviste porse (den vokser ved havet her i Nordsjælland), kom den på en flaske, der kan lukkes tæt, hæld en neutral snaps over (Brøndum eller lignende) og lad den trække i 4 uger. Herefter har man en mildt krydret snaps med en dejlig smag.

SLÅENBÆRSNAPS

Når de store slånebær har fået en gang frost (evt. kommes de i fryseren), kommes de i snaps. Et par håndfulde til en flaske. Denne snaps skal helst trække 2-3 måneder og smager mægtig godt til alt eller blot til kaffe.

PERIKUMSNAPS

I juli kan man plukke den gule perikum, der gnides lidt mellem fingrene og kommes på snaps. Trækker i 3-4 dage og skal fortyndes efter behag. Denne snaps er pragtfuld til - flæskeæggekage!

Som man ser, er der nok af muligheder. Man skal dog ikke plukke urterne ved veje med biltrafik og heller ikke på sprøjtede marker. Rigtig god fornøjelse - og skål.

ASBESTCEMENT

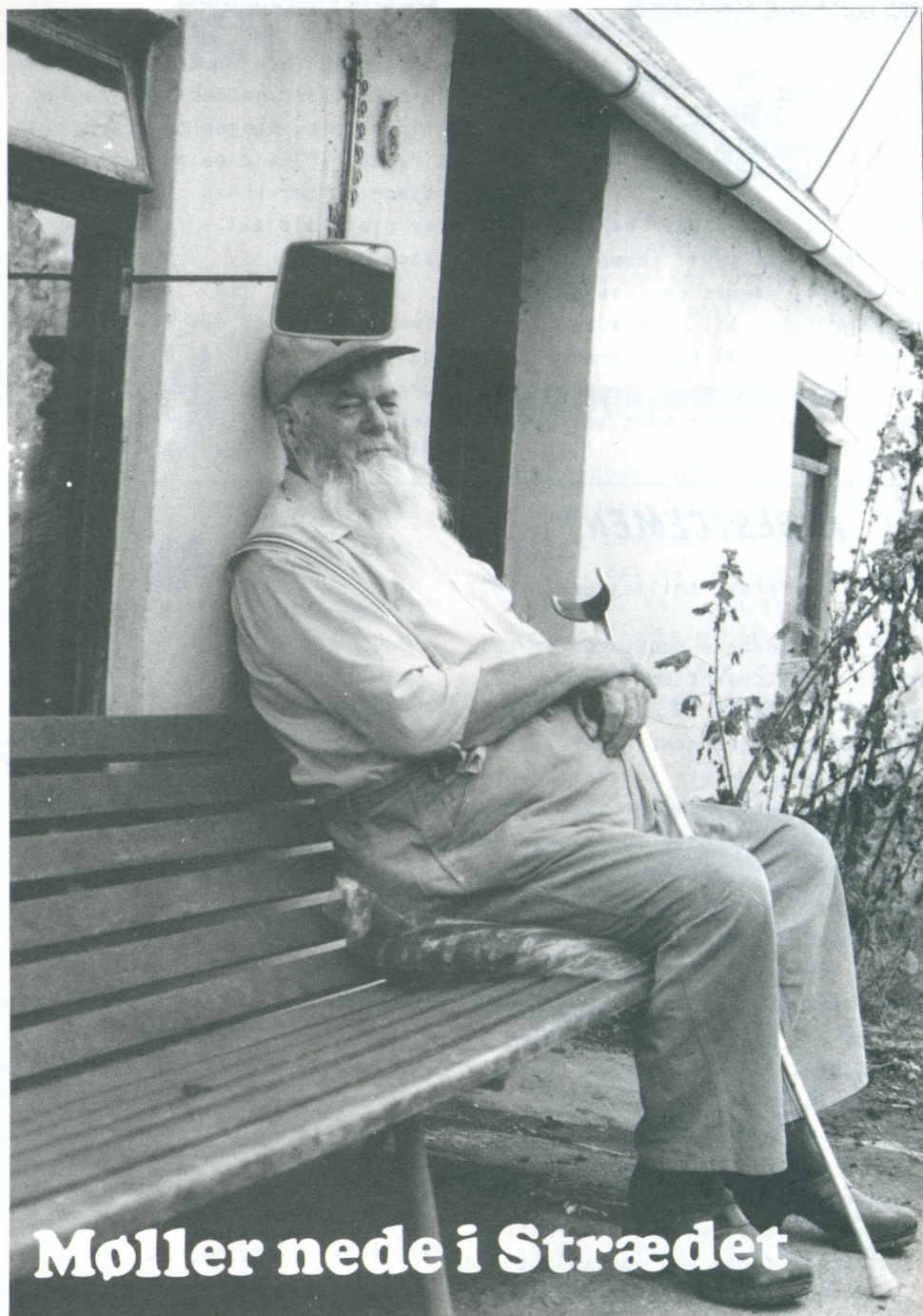
Fra Illustreret Familiejournal 1937

Blandt de moderne kunststoffer indtager asbestcement en fremragende plads. Det laves af uforbrændelige asbestfaser og cement under tilsætning af vand og kan inden størkningen gives enhver ønsket form. Til asbestcementens gode egenskaber hører bl.a. dets vældige modstanddygtighed overfor varme og stød - at slå en asbestcement-genstand itu er et helt kunststykke. Man bruger asbestcementen til at lave strygeplader af, til opvaskebakker (se billedet), til at lægge på køkken- og haveborde, i form af tynde plader til at beklæde væggene i køkkener og baderum med, til frokostkasser, mælkekander, blomsterkasser o.s.v. Asbestcement holder fugtighed borte, tager kun vanskeligt mod snavs og er meget let at rense,

hvis det trods alt skulle blive smudsigt - kort sagt: asbestcement hører til de moderne erstatningsstoffer, der i næsten alle henseender er bedre end det, de skal erstatte, nemlig træ, jern, stål osv.

Ak ja- det var dengang

Møller nede i Strædet

Af Lisbet Rubinstein

Kun få børn i Nr. Herlev oplever det dejlige at have deres bedste-forældre - eller oldeforældre for den sags skyld - i umiddelbar nærhed - i gåafstand - og netop derfor tyer mange af byens børn til det lille gule hus i Strædet. Her står bolchedåsen altid parat, og her kan man bare komme indenfor. Man behøver ikke at have noget ærinde eller være indbudt for at komme, og det er heller ikke nødvendigt at blive i lang tid og underholde. Man kan roligt, uden dårlig samvittighed, gå efter en kort visit og de obligatoriske tag ned i bolchedåsen. Hænger et par bolcher sammen, gør det heller ikke noget.

Huset ligner ikke det derhjemme. Det er ikke som parcelhusene fra 60'erne eller 70'erne med deres noget ensartede præg over sig.

Huset ligger nogle trin under gadeniveau, forhaven eller den lille strimmel jord mellem gaden og huset er altid fyldt med blomster lige fra det tidligste forår til hen på efteråret.

Foran stuevinduet står en gammel bæk, og her foregår visitterne om sommeren. Dog må de besøgende børn altid en tur rundt om køleskabet om sommeren, for så vanker der hjemmelavede sodavandsis. Negerkys er også tit på menuen.

Bag huset ligger en stor have, som heller ikke ligner den hjemlige parcelhus-græsplæne, hvor man ikke kan lege røver- og soldater, og hvor der heller ikke kan graves huller. I havens nederste del gemmer et gammelt dueslag og et ditto hønsehus sig. Her har der for år tilbage været liv. Nu vokser brændelærerne, hvor før hønsene gik og pikkede i jorden.

Huset består af en stue, et soveværelse, et køkken og et badeværelse/toilet samt en entre midt i huset. Alle rum er små og lavloftede, og her dufter anderledes - ikke som derhjemme. Vinduet i stuen er fyldt med blomster, ikke i flotte ens hvide glaserede urtepotter fra Irma eller Brugsen, som derhjemme. Derfor er det også svært at se ud af vinduet - at se hvem der går til og fra stationen i hurtigt tempo, og hvem der bare er ude at lufte hunden. For alli-

gevel at kunne følge med i livet på gaden er der opsat et spejl - ikke et gadespejl som i gamle købstadshuse - men et almindeligt bakspejl.

Dette hus tilhører "Møller nede i Strædet". "Møller nede i Strædet" - sådan hedder Christian J. Møller i daglig omtale blandt ikke alene byens børn, men også de voksne. Møller kunne i efteråret i år fejre sin 75 års fødselsdag, og den dag kom mange af hans tidligere små gæster, der nu er blevet voksne, på gratulationsbesøg.

Møller har ikke nogen børn eller børnebørn selv, men til gengæld har han gennem årene haft mange gæste-børnebørn og næsten børn, kan man sige.

På grund af et dårligt helbred har Møller nede i Strædet de sidste 23 år altid været hjemme. Han er hjemme, når mor og far er på arbejde, og han er hjemme, når mor er i byen, eller når man bare keder sig lidt og trænger til en uforpligtende hyggesnak eller et slag kort. Et bolche eller en ispind midt i ugen er heller ikke at foragte.

Møller er jyde - det høres heldigvis tydeligt endnu - men han har ikke boet i sit hjemland siden midt i 30'erne. Møller har arbejdet først som fodermester og siden på forskellige udendørs arbejds-

pladser som stenhugger og arbejdsmand. Det indendørs arbejde på en fabrik har aldrig tiltalt Møller, der endnu kan drømme om, hvordan det er at have en hest til at ride på stående ude på marken.

Selv om Møller er tilflytter - det skete i 1947 - er han en af de få, der har boet så længe i Nr. Herlev. Han har oplevet byen, da der var liv og glade dage i forsamlingshuset på den nu grønne græsplæne ved Kirkepladsen. Her har han deltaget i fugleskydninger - indendøre - og været aktiv skuespiller i de årlige dilettantforestillinger.

Da han flyttede til byen, fordi han havde fået arbejde som fodermester på Uglegaard, var der to købmænd. Han har oplevet at måtte stå og vente hos den ene købmand, mens købmanden, der var udgået for mælk, på cykel kørte ind til Forsøgsmejeriet for at hente fire liter mælk. Ventetiden blev fordrevet med en snak over en øl, som Møller og de andre kunder endda selv måtte betale. Købmanden ville nemlig ikke have, at kunderne skulle gå hen til den anden købmand for at købe mælken.

Episoder som denne kan Møller nede i Strædet mange af, og han kan fortælle byens børn og voksne lidt om Nr. Herlevs fortid, som de ikke kender til, fordi de er tilflyttere.

Kulsvierne i Brødeskov

Af Maria-Therese Hoppe

I maj 1782 skrev skovfoged Søren Jensen i Rågårdshus en ansøgning til datidens finansministerium, Rentekammeret, og bad om at få lov til at brænde trækul af nogle trærødder, han havde anskaffet sig forrige år. Søren Jensen havde tjent til livets ophold ved at svie trækul i mange år, så hvorfor skulle han pludselig nu skrive en ansøgning?

I 1781 var der kommet en lov, som væsentligt forandrede hans tilværelse: Den store skovlov. Nu måtte skovens personale ikke lænere svie trækul. En del af deres arbejde var nemlig at holde opsyn med, at bønderne ikke ulovligt tog træ i skoven, som ejedes af Kronen. For når skovfogederne selv var kulsviere, kan man nok tænke sig til, hvorledes opsynet var. Flere skovfogeder bad om deres afsked, fordi deres løn var

så ringe, og de tjente meget mere hvis de var kulsviere. F.eks. fik skovfoged Lars Willumsen i Allerødgård bevilget sin afsked med pension på 10 rigsdaler om året, så han kunne brænde trækul af de mange rødder og stubbe, der var på hans gårds jord efter udskiftningen.

Det var ikke blot skovfogeder som Søren Jensen og Lars Willumsen, der fik deres vigtigste indtægt ved at svie trækul. Det gjorde størstedelen af bønder, husmænd, indsiddere og vangemænd i Frederiksborg og Kronborg amts skovegne også. Landbruget i skovegnene gav ikke særlig stort udbytte. Nord-sjællands skovlandskab så i 1700-tallet helt anderledes ud end i dag. Der var ikke nogen fast grænse mellem skov og landbrugsområder. Markerne og overdrevene til græsning lå spredt mellem skovbevoksede områder, moser, kær, kongens hestevange, enge og søer. Marker-

ne var ganske vist indhegnede med risgærder, men skovenes hjorte-vildt havde næsten fri adgang til at æde af kornet, da det var forbudt at have spidse gærder. For Nordsjælland var kongens private jagtområde, og vildtet havde forrettighed over alt. Udbyttet af korn kunne i gode år blive 4-5 fold, men som regel lå det på ca 3 fold. Deraf skulle der også betales afgifter og skatter.

I hele 1700-tallet var det derfor skoven, der var grundlag for indtjeningen. Det var ganske vist forbudt ved lov at hente træ i skoven, men befolkningen havde altid hentet træ, og det fortsatte den med år efter år efter år.

Uanset bøder og straffe.

Joachim Junge, som var sognepræst i Blovstrød i slutningen af 1700-tallet, fortæller om sine sognebørn, at der aldrig stjæles bønderne indbyrdes, husene efterlades f.eks. altid uaflåste, men: "Der gives dog noget, som bonden ikke anser for vanærende at stjæle. Således har hverken moralitet el-

ler love hidtil kunnet være mægtige nok til at afholde ham fra at hugge på egen hånd i de kongelige skove. Thi man må sige, hvad man vil, han vil dog aldrig tilstå, at dette er tyveri. Han bruger et mildere udtryk: Han piller kun lidt i skoven, han hugger sig kun et økseskaft, selv om han til dette ville liste af med et træ på 5-6 favne brænde, hvis han kunne undgå forstuvæsenets årvågne øje. Almindeligheden af dette pilleri har udslettet forhånelsen derved. Han har også et moralprincip som forklaring: For tyveri i skov og hos fruentimmer (kvinder) bliver man hverken hængt eller brændt."

Bønderne i Nordsjælland var i 1700-tallet fæstebønder under kronen. Andre bestemte over deres tilværelse. De skulle svare hove-ri, d.v.s. pligtarbejde, som f.eks kørsel for kongen og hans hof, når de skulle til Frederiksborg eller Fredensborg Slot. Det var hundreder af vogne, der skulle bruges hver gang. De skulle holde vejene ved lige, især kongevejene, som de dog ikke måtte køre på, de var forbeholdt hoffet. Eller de skulle bjærge alt hø til kongens heste i stutterierne - her måtte ca 3000 personer være væk hjemmefra i 3-5 uger mens høslættet foregik. De skulle svare afgifter og skatter. De kunne ikke flytte andre steder hen. De blev behandlet som anden classes mennesker.

Overførster Anders Olsen (Overførsteren var den overordnede for skovene) siger i 1770, at han har prøvet at få bønderne til at indse det skadelige i kulsvidningen, men: "Det er ikke godt at få kulsvierne ryddet de gamle fordomme af hovedet og lade lysten til et så skadeligt foretagende fare, fordi en bonde er sådan et kreatur, som bliver nødt til at stå under formynderskab og i alt sit foretagende have fornuftige sty-rere og ledsagere".

For skovens administration så kulsvidningen ud til at være skadelig, fordi der brugtes så store mængder af træ. For bønderne forholdt sagen sig helt anderledes. Ganske vist var arbejdet med at svie trækul hårdt og slidsomt. "Kulsvieren selv, og til dels med hjælp af karl, kone eller børn to a tre dage med stor møje arbejder på at samle jordrødder, tros og kvas, til et lille læs kul, han forskaffer ikke alene

værktøjet dertil, men må desuden føre det opslåede træ til mile-pladsen, sætte, dække og oppasse kulmilen og endelig med heste og vogn føre kullene til vedkommen-de". Sådan fortæller en skovrider, der var meget imod forslaget om, at kulsvieriet skulle afskaffes. Men det hårde slid var for bønderne selv - ikke for andre. Her bestemte de som kulsviere over deres tilværelse. Når kullene var sviet i milen, blev de fyldt i sække, og så gik kørslen afsted. Det største marked var i København, på Kultorvet, men også fabrikkerne i Brede, Rådvad, Hellebæk, Frederiksværk og Kronborg aftog store mængder af trækul.

Transportmidlet havde alle bønder. For at kunne køre for hoffet og andre standspersoner, var de nødt til at holde mange heste og vogne. Når vognen var læsset, gik turen afsted. Og på vejen var kulsvieren herre! Her var der ingen, der bestemte over ham. Nok sagde

vejloven, at han skulle holde til siden for rangspersoner, men ved den, der ikke holdt ind, når kulsvierne - gerne i række ad 8-12 vogne - kom hujende af sted.

Når kullene var solgt på torvet, gik turen hjem igen med penge på lommen. Noget blev drukket op på vejen, især var Rudersdal Kro et yndet tilholdssted. Turen derfra gik vildt, man kørte gerne væddeløb, alt hvad remmer og tøj kunne holde.

Det var store mængder af trækul, der blev svedet 1700-tallet igenem. Trækul var en vigtig energikilde, både for håndværkere og industri, men også mange privatpersoner brugte det til opvarmning og madlavning. København voksede hele århundredet igennem og efterspørgslen steg.

Da bøndergårdene sidst i 1700-tallet blev udskiftede, fik bønderne ret til de stubbe og rødder, der var på deres jord. Kongen beholdt træerne, men da store skovstrækninger blev udlagt til bøndergårde, var der mængder af råmateriale til rådighed. Under Napoleonskrigene (1807-14) kunne Danmark ikke få stenkul fra udlandet, og derfor sattes produktionen af trækul voldsomt op. Staten iværksatte også svidning af enorme mængder af trækul for at håndværk og industri kunne holdes i gang.

Ved krigens slutning var også det meget råmateriale brugt op. Stenkul blev igen importeret, og det i så store mængder, at det næsten helt udkonkurrerede trækullet. Bønderne havde fået deres egne marker, så landbruget kastede mere af sig. De havde også fået rådighed over tørvemoser, og mange gik over til at producere tørv til hovedstadens stigende energiforbrug. Kulsvidningen forsvandt i løbet af en ganske kort årrække fra det meste af Nordsjælland. Men i Brødskov fortsatte den et langt stykke tid endnu.

Skovrider Sarauw, som boede i Nr. Herlev, skriver i 1832: "Kulsviening og kulsvierfærd hørte før til Frederiksborg Amts ånd, og den største del af Frederiksborg, Krønborg og Hørsholms distrikter kaldes endnu for Kulsviereggen, dens beboere kulsviere, selv om de fleste af den nuværende generation næppe har set en mile. For i de sidste 10-12 år er kulsviening kun brugt af enkelte husmænd og få bønder i Kirkelte, Karlebo, Hammersholt, Børstingerød, Gadevang og nogle andre steder i Hørsholm og Frederiksborg distrikt, samt på Kronborg Amt i de med skov mest rige egne".

Det er længe siden, at kulsvierne forsvandt fra Nordsjælland, og det er få, der i dag ved, at vores forfædre her på egnen alle engang var kulsviere.

DET LILLE RØDE HUS

Af Inger Krogsdal

Det lille røde hus har hygge og charme.
Et egetræ ryster en gren ind over dets tag,
så regndråber trommer, dog uden at larme,
når vinden i egetøvet får tag.

De glade mennesker, som bor i huset,
er vel tilpas med dets charme og lidenhed.
De bor midt i verden, tiltrækkes af bruset
fra træer, som gi'r huset ly og fred.

Det er småt med pladsen, da huset er lille,
men udenfor er der masser af plads.
Her kan de samles, når mor vil spille
på fløjte til træsusets kontrabas.

December er noget ganske særligt,
for alle går rundt og vil tænke på jul.
For mor kan det være en smule besværligt,
hun syn's, hun skal styre de rullende hjul.

Og far har så travlt, med bil han må køre.
Han kommer rundt i det danske land,
og når han er hjemme, han regnskab må føre,
men familiens te, den brygger nu han.

De kære børn vil så gerne jule.
De laver konfekt og mængder af julestads.
Men storebror pjatter, og hver en smule
af hans pynt, si'r søstre, er noget bras.

Men lillebror er nu aldeles for lille
til hjælp, kravler rundt med en avis,
bliver sort på mule såvel som på fingre
og ler, når far si'r, han er en gris.

Og storesøster laver nissehistorier,
hører julemusik og taler om sne.
Men storebror si'r "Øv" til nisseglorier.
Dog tegner han nisser, som kun far må se.

Når så juleaften omsider oprinder,
familien til kirken begi'r sig hen,
men ikke een ledig plads her de finder.
De må stå, eller senere komme igen.

Det lille røde hus ta'r imod dem med varme.
Der er lys i hvert vindue og pyntet på bord.
Det er, som åbner sig julens arme,
og julestemningen her bli'r stor.

Når aftenen har ende og natten er nær
så går hele familien uden for dør.
Hver tænder et lys på de levende træer,
synger "dejlig er jorden" nu som før.

Julehilsen fra Pjerrot

Af Michael Hornbech

Dav, jeg hedder Pjerrot! Nogle af jer kender mig måske inde fra Tivoli, hvor jeg om sommeren optræder hver aften på Pantomime-teatret, det lille kinesiske teater, der har en påfuglehale som fortæppe.

Det kan sommetider være lidt svært at få sagt alt det, jeg egentlig godt kunne tænke mig, for jeg bliver ustandselig drillet af Harlekin og Kolumbine, og hendes far Kassander, som jo er min herre, er hele tiden på nakken af mig. Derfor har jeg mægtig travlt om sommeren, og der er altid tusindvis af mennesker, både danskere og udlændinge, som vil se på vores narrestreger, ja, der er så mange, at vi er nødt til at vise os frem to gange hver aften, og det endda med to forskellige forestillinger. Hver dag er der altså to nye forestillinger, og det betyder, at vi fra klokken tolv om formiddagen til langt ud på eftermiddagen må øve os på alle de nye forestillinger, så jeg kan lige nå at få lidt at spise, inden jeg klokken seks giver mig til at sminke mig hvid. Vi spiller den første forestilling klokken kvart i otte, den anden klokken ti, og først når klokken er halv tolv, er jeg endelig færdig med at vaske

mig (jeg er nemlig drivende våd af sved efter hver forestilling), og den hvide sminke er meget svær at få af, specielt ud af ørerne!

Det er en dejlig, men lang og hård arbejdsdag, og I kan nok forstå, at der ikke er tid til så megen tant og fjas, først når vi den femtende september bliver pakket ned i vores mølposer, kan vi tage den lidt med ro, og da jeg nu her i julemåneden er fri for at få ballade med Kassander, og Harlekin og Kolumbine sover deres vintersøvn, vil jeg benytte mig af chancen til at fortælle jer lidt om mig selv:

Jeg er det sidste nye skud på stammen af en ældgammel slægt, Pjerrot-slægten. For er par tusinde år siden dukkede vi op i Europa, vistnok fra Østen, men det er så længe siden, at der ikke er nogen, der kan huske det. Ihvertfald havde vi stor succes i det gamle Grækenland, så stor at romerne inviterede os til at optræde med vore komedier i Italien, hvor vi blev i mange hundrede år og der dannede vores helt specielle komediestil, som man kaldte Commedia dell'arte, på dansk "Den professionelle komedie.

Vi rejste meget rundt i Europa, for vi mente, at der jo også måtte

være en masse mennesker uden for Italien, der trængte til at more sig, og deri havde vi ganske ret. Specielt i Frankrig blev vi meget populære, og det var der, jeg fik mit nuværende navn "Pierrot", for i Italien hed jeg nemlig "Pedrolino", hvilket betyder Lille Peter. Men det endte ikke særlig godt for os i Frankrig, vi blev simpelthen smidt ud af landet, fordi myndighederne syntes, vi var blevet alt for frække på scenen.

Mange lande i Europa var efterhånden lidt trætte af at se på vores narrestreger, og da folk jo havde overværet vore forestillinger i århundreder, kan man ikke bebrejde dem, at de efterhånden syntes, at vi var blevet noget gammeldags, men der var specielt ét land, vi ikke havde besøgt før, og det var Danmark.

Vi tog chancen omkring år 1800, rejste til Danmark og fik lov til at optræde lidt uden for København på et lille teater, der hed "Vesterbros Underholdningsteater". Endnu engang havde vi så stor succes, at da man åbnede Tivoli i 1844, blev vi inviteret til at opføre vore stykker på et lille udendørsteater, som man i 1874 syntes var for dårligt og derfor byggede os det flotte kinesiske teater. Det har vi været så glade for, at vi ikke siden har haft lyst til at flytte, og sådan er det altså gået til, at Pantomime-

teatret er det eneste teater i verden, hvor man kan se Pjerrot spille sine gamle komedier.

Vi er nok blevet en lille smule fordanskede gennem de 200 år, vi har været her, og mine italienske og franske forfædre ville nok undre sig, hvis de kunne se, hvor meget jeg har tilpasset mig efter de danske forhold, så meget at langt de fleste danskere tror, at jeg egentlig er en dansk opfindelse.

Efter hver forestilling råber alle tilskuerne: "Sig noget Pjerrot!", og så kommer jeg ud foran tæppet og råber hurra for Tivoli med børn og voksne. Det har vi imidlertid ikke altid gjort, men under en forestilling i slutningen af forrige århundrede, da den berømte Volkersen (hans Pjerrot-buste står foran musikpavillonen) spillede Pjerrot, gik der ild i Kolumbines skørt, da hun var kommet for tæt på en gaslampe. Fortæppet gik straks ned, og publikum blev selvfølgelig uhyre chockeret og råbte "Sig noget Pjerrot!", for de ville jo gerne vide, om den stakkelt Kolumbine var kommet noget til. Pjerrot gik ud foran tæppet og kunne berolige folk ved at fortælle dem, "at det kun var pigens brændende kærlighed til ham, der var slået ud i lys lue", og at hun iøvrigt var uskadt. Siden den gang er der efter hver forestilling blevet råbt på Pjerrot, at

han skal komme frem og sige noget.

Pjerrotrollen er blevet videregivet fra generation til generation, og der findes ingen lærebøger eller opskrifter på, hvordan man spiller Pjerrot, og det er derfor vigtigt, at der på Pantomime teatret er to Pjerrot'er, en ældre og en yngre, således at den yngre kan lære af den ældre.

Det tager mange år at blive en god Pjerrot, og man kan hele tiden lære noget nyt, så man forhåbentlig bliver bedre og bedre, og jeg er så heldig at være samtidig med en af de allerbedste Pjerrot'er i dette århundrede, han hedder Bernard Brasso, og han er min læremester og min gode ven.

Oven over Pantomimeteatrets sceneåbning står der en inskription på kinesisk, og når man oversætter den, lyder den således på dansk: "DET GLÆDER EEN AT GLÆDE ANDRE". Jeg tænker tit på den inskription, når jeg står på scenen og ser alle de mange glade ansigter, og her i den mørke juletid, hvor vi alle trænger til lys og varme, synes jeg, at den lille kinesiske inskription burde stå som julemotto i vore hjerter, så vi kan give hinanden en rigtig glædelig jul!

På gensyn til sommer.

Michael Hombrecht

VORE

JULESALMER

Glade Jul, dejlige Jul!

(B. S. Ingemann)

Tyrolsk Folkemelodi

1. Glæ - de Jul, dej - li - ge Jul! Eng - le da - le
ned i Skjul; hid de fly - ve med Pa - ra - Dis - grønt,
hvor de se, hvad for Gud er kønt, løn - lig i - blandt os de
gaa, løn - lig i - blandt os de gaa.

Glade jul, dejlige jul,
engle dale ned i skjul,
hvor de flyve med Paradisgrønt,
hvor de se, hvad for Gud er kønt,
:lønlig iblandt os de gå.:

Julefryd, evige fryd,
hellig sang med himmelsk lyd,
det er englene, hyrderne så,
den gang Herren i krybben lå,
:evig er englenes sang.:

Fred på jord, fryd på jord,
Jesus-barnet blandt os bor,
engle sjunge om barnet så smukt,
han har himmerigs dør oplukt,
:salig er englenes sang.:

Salig fred, himmelsk fred,
toner julenat herved,
engle bringer til store og små,
bud om ham, som i krybben lå,
:fryd dig, hver sjæl han har frelst.:

Om "GLADE JUL"
af Kirsten Eistrup,
sognepræst

"Stille Nacht, heilige Nacht" og
skrevet på dens melodi.

Julesalmen "Glade Jul" er inspi-
reret af den østrigske julesang

Dog skal det slås fast, at Inge-
manns tekst ikke er en oversæt-
telse af dens melodiske forbille-

de, men en form for inspiration fra denne ligger der selvfølgelig deri.

Det er ikke kun i Danmark, at vi kender til en julesalme eller julesang på den østrigske melodi - den har også givet inspiration til julesalmer/sange på mange andre sprog.

Der fortælles, at denne salme har lydt på flere sprog fra skyttegravene i krigstider, og danske koncentrationslejr-fanger beretter, hvorledes lige netop denne salme - fordi alle kunne synge med, dog hver på sit sprog - var med til at give deres jul i koncentrationslejren en ejendommelig festlig julestemning trods de uhyggelige og fortvivlende forhold.

Kritikken overfor denne salme har imidlertid været hård. Den er blevet beskyldt for at reducere selve julens budskab - evangeliet - og i stedet sætte det poetiske i højsæde. Men meget af denne kritik er måske nok kørt på et for højt plan.

Det er ikke en salme, der udtrykker store dybe tanker og det er ikke en fortællende salme - men det er en salme, der udtrykker en stemning. Måske er det derfor, at børn så gerne synger med på denne salme, uden at de egentlig forstår ordene.

Salmens indhold er billedsprog - en lovsang om noget, der er skjult for vore øjne - en glæde, som kan føles. Når vi synger den, udtrykker vi en tak for det budskab, englens bragte den første julenat:

"fred på jord, i mennesker,
der har Guds velbehag"
og en tak, fordi englens budskab stadig lyder for os mennesker.

Alle versene handler således om englens: de kommer i den glade jul - usynligt - herved på jorden fra den paradishave, hvor de har hjemme. De ses altså ikke, men svæver eller daler ned blandt os.

Og disse engle er de samme, som viste sig for hyrderne ved Bethlehem, og deres sang varer evigt ved. Det budskab, de bringer, er om fryd og fred - de synger for os om barnet, som lukker døren op for os til Himmerig, Guds rige. Og denne fryd og glæde, som er i hele julebudskabet, gælder for både store og små, altså alle mennesker.

Med hele dette budskab, er det at miskreditere salmen at sige, at den bedre egner sig til at "nynnes af mør - mens hun koger klejner" (J.Loft).

Tværtimod - med netop det budskab, der er i salmen, er der al mulig grund til at synge denne frydesang - højt og med glæde - her til jul.

'JULEGRISEN'

Af Karen Werschmeister.

Nu nærmer tiden sig
Jokum!

I morgen
skal Jokum slagtes!

Julen er en dejlig tid

Af Lene Krogsdal

Der er for længst pyntet op i butikkerne. Nisser, julemænd, engle, lys og gran. Selv i supermarkederne er der pyntet op, og netop i et supermarked går mor nu og køber ind til julen. Hun kigger på sedlen. "Er der nu noget, jeg har glemt? Nej det tror jeg ikke," svarer hun sig selv og går hen til køen og venter.

20 minutter efter har mor endelig fået betalt for sine varer. Men da hun er på vej ud af de store glasdøre, kommer hun i tanke om, at hun har glemt at købe et kalenderlys. Irriteret tramper hun ind i supermarkedet igen. Efter at have stået i kø en halv time for at betale de 15.95 for kalenderlyset, står hun atter ude foran supermarkedet. "Adventskran-

sen!" tænker mor og styrter hen til den nærmeste blomsterhandler. "Beklager," siger damen i blomsterbutikken. "De er allesammen udsolgt."

Da mor har været rundt i alle byens blomsterbutikker, finder hun endelig én. Den er meget sølle og elendig, og desuden er den meget lille. "Der var du heldig," siger blomsterhandleren, "for det er den sidste, vi har." "Det bli-

ver lige 50 kr., tak." Mor betaler målløs 50 kr. for adventskransen.

Om aftenen hænger mor smilende adventskransen, som nu er blevet pyntet, op. Imens ser far til. "Er den ikke smuk?", sukker mor. "Jo," siger far komplet ligeglad. For han hader julen, risengrød, juletræer, og alle de julegaver, han bliver nødt til at købe.

I boghandelen, hvor han arbejder, kommer der tusindvis af unger og køber kravlenisser og juletræspynt.

Nu er mor færdig med at hænge adventskransen op og går ud i køkkenet. Far sætter sig og læser avisen. Lidt efter smider han den fra sig igen. Han kan ikke koncentrere sig, for han ser hele tiden nisser og julemænd for sig. "Det er dog også irriterende,"

snerrer han og rejser sig op. Men idet han rejser sig, glider han i en af ungernes rulleskøjter og rutter hen af gulvet på et ben. Det eneste, han kan nå at gribe fast i, er adventskransen. Han klamrer sig fast, men desværre har han nok fået lidt for meget at spise til aften, for adventskransen falder ned, og samtidig bliver der et ordentligt hul i loftet.

På loftet lige ovenover, hvor adventskransen hang, stod en stor tung dragkiste af træ, et gammelt arvestykke fra 1700-tallet, den får far i hovedet.

Da mor kigger ind i stuen, ser hun far. Han sidder midt på gulvet. På hovedet har han noget, der ligner den adventskrans, mor lige har hængt op, men nu ser den imidlertid ud, som om den er blevet kørt over af en vejtrølle. Lige bag ved ham ligger den store dragkiste, som hun har arvet fra sin oldemor. Over det hele er der drysset hvidt puds ned fra loftet.

"Guud," udbryder mor, "det har sneet ind! "Nej," græder far rasete, "det er puds fra loftet." "Guud nej altså, jeg troede, at det havde sneet ind," griner mor og går ud i køkkenet igen.

Julen nærmer sig. Far er træt af julen som aldrig før. Han har været nødt til tage sig et par fri-

dage for at komme sig over sit lille uheld.

Mor er gået i gang med at bage julesmåkager og andet bagværk, så der dufter i hele huset. Men bedst af alt, mor har også lavet konfekt.

Overalt hænger små kravlenisser og julehjerter, og alle vinduer er pyntet op med forskelligt juletingeltangel.

Langsomt sniger julen sig ind på den lille familie, og pludselig er det blevet juleaften.

Julegåsen er sat i ovnen, og der dufter i hele huset. Familien er gået i gang med at pynte det smukke juletræ, og alle griner og er glade, selv far, selv om han synes, at det egentlig er noget pjat.

Alt er så fredfyldt og dejligt, lige indtil far ser hen mod døren. Langsomt siver en sort røg gennem dørsprækken.

"Åh nej," tænker far, "det var lige, hvad der manglede: Det eneste gode ved julen." "Julegåsen," råber han, mens han kæmper sig gennem røg og damp ud i køkkenet og får slukket den brændende julegås.

Alle kigger på den forkullede klump på køkkenbordet, der engang havde været en julegås. "Nu bliver vi vist nødt til at spise medister til aften," sukker mor.

Efter medisteren og risalamanden er blevet spist, danser den lille familie om juletræet.

Her skal vi ikke komme nærmere ind på den lille brand, der opstod, så mor måtte ringe efter brandvæsenet.

Efter brandvæsenet har forladt det lille hus, bliver de julegaver, der ikke er futtet af, delt ud. De vakte stor glæde og tilfredshed hos alle.

Derefter satte familien sig for at nyde den dejlige julekonfekt.

"Er julen dog ikke en dejlig tid?" sukker mor.

STEMNING

Julen er hygge med dem, man kender.
Julen er gløggfest med gode venner.

Julen er sang og festlig musik.
Julen er travlhed i hver en butik.

Julen er gamle, der sidder alene.
Julen er frost og sne på grene.

Julen er mørke og rusk derude.
Julen er isblomster på din rude.

Julen er gaver og spændte børn.
Julen er voksne, der ta'r en tørn.

Julen er gemte barndomsminder.
Lys, som trods mørket stadig skinner.

Karen Werchmeister

EN HERLIG DAG!

Af Jens S. Jensen

Det var forår ude i skoven. Bøgetræet var ved at folde sine blade ud, meget forsigtigt, for det var bange for de skrøbelige blade, hvis nattefrosten skulle komme en sidste gang det forår.

Anemonetæppet var forlængst bredt ud, og de hvide blomster stod og nikkede velkommen til bladene, til fuglene og til alt, hvad der rørte sig af liv denne forårmorgen.

Midt i al denne dejlighed stod på et gammelt egestød en stor, flot fasanhane og kroede sig. Den spejdede vagtsomt til højre og venstre, slog med vingerne, skogrede og fik svar nede fra mosen. Solen glimtede i dens spraglede fjerdragt, og dens ører - som enhver fasanhane har om foråret - stod lige op i den klare morgenluft.

Nok var fasanfar glad for sig selv og sine kønne fjer, men det var ikke det eneste, den tænkte på. Omkring den gik dens fire kørner, dem skulle den passe på. De havde ligget på deres æg den lange nat, og nu var de ude for at finde føde mellem anemoner og bingelurt. Deres fjer på brystet skulle samtidig gøres fugtige, så æggene kunne blive sprøde, og kyllingernø let kunne bryde gennem skallen, når den tid kom.

De gik så stille, de små grå høns, og samlede mad og dug, for at livet kunne gå videre. Fasanfar var vagtmand mod ræven og høgen eller selve skovmåren, så hønsene ikke skulle blive overraskede, mens de åd deres morgenmad.

Sådan er fasanlivet. Hver morgen og hver aften i det dejlige forår kaldte fasanfar til mad, og hver morgen og hver aften lagde fasanhønsene sig igen, tålmodigt på reden.

Solsorten havde sin rede godt gemt i en tjørnebusk. Gærdesmutten havde sin rede mellem rødderne på et gammelt bøgetræ, der var væltet i vinterstormen. Støren havde taget et gammelt spættebo i besiddelse i et elletræ, og sådan havde nu hver fugl skabt sit hjem for sommeren.

Alle havde de forlængst fået unger, og nu fløj de ustandselig efter mad til de små krævende

væsener. De arbejdede travlt fra den første solstråle viste sig om morgenen og til den sidste forsvandt om aftenen. I sandhed et trælsomt liv. Og dog, hver morgen, lige før solen stod op, og om aftenen, lige når den var gået ned, sang de om livet, om lykken ved ungerne, om dagens arbejde og om alt det vidunderlige, der omgav dem.

Kun fasanhønsene havde ikke fået deres unger - eller kyllinger, som de hedder. Hønsene lå bare tålmodigt og ventede, mens de nød de andre fugles glæde.

Så endelig en morgen mærkede fasanmor den første kriblen under sig. Den lettede forsigtigt på sig, - dette vidunderlige måtte den se. Der lå den så, den første lille kylling, - våd og langhalset - og med store, våde øjne så den forundret ud i den store verden. "Hvor er du dog grim", sagde fasanmor, "men jeg elsker dig!" Så lagde den sig igen ned over den, lå ganske stille og nød den kriblen der skete under den.

Der lå hun så hele dagen og ventede. Da det blev aften, blev den på reden, og hele natten lå hun lysvågen og oplevede det mirakel, der skete.

Da det første morgenlys brød frem, rejste hun sig, - og hvilket under -, 12 af de aller-dejligste,

plettede, dunklumpede fasanbørn pippede rundt mellem hinanden. "Kom, unger", sagde hun, og med en blid vinge fejede hun dem ud af reden. De pilede fulde af forundring ud af den gamle kvasdyng og ud i morgensolen.

Fasanfar, der sad på det gamle egestød og nød sig selv, for skogrende op af ren stolthed og fløj sporenstregs ned til vennerne ned i mosen for at prale af sin formåen. Faderstoltheden var enorm. Se, heri bestod hele hans forpligtelse overfor børnene!

Og der i morgensolen gik nu fasanmor med sine 12 børn. Hun lærte dem at finde orme, biller og frø. Hun fortalte dem om høgen, om krægen, om skaden, og hun fortalte dem om ræven, om katten og om måren. Hun fortalte om regnen og om stormen og om en verden, hvor alle var imod og slet ingen for. Hun bredte sine vinger ud over ungerne og fortalte dem, at i naturen findes aldrig fred. Selv var hun, som hun lå der og beskyttede de små, vel netop det fredeligste i den store skov.

Dagene gik. Der kom regn, og der kom storm. Ræven kom, og høgen kom, og selv om hun forsvarede sine små alt, hvad hun formåede, ja, så blev den lille flok til otte. Otte små fasandyr, som havde lært, hvor barsk livet var i skoven. De havde også lært at flyve. De sov

ikke længere på jorden om natten. Nu sov de tæt sammen oppe i de unge graner. Så var de i det mindste fri for ræven. Deres dunede dragt var blevet til fjer. Nogle af fasanekyllingerne var blevet til haner med flotte fjer og lange haler, og nogle var blevet til høner som deres mor, - en smule små og uanselige.

Karsten.

Rundt i skoven faldt frøet fra de store skovtræer. Vildrosen stod med de dejligste hyben. Hvidtjørn og hyld havde et væld af bær, og frø fra urter var der i overflod. Der var mad overalt, og fasantyrerne nød det.

Efteråret var i skoven. Bladene hvirvlede ned fra de gamle bøgetræer, lagde sig til ro i store driver bag de gamle stendiger eller bag brændestablerne. Den første nattefrost havde taget den grønne farve fra græs og urter, mens granerne syntes at blive mere grønne fra dag til dag.

En morgenstund lød pludselig tonerne fra et jagthorn gennem skoven.

De unge fasaner så forskræmte til deres mor. Den lyd havde de aldrig hørt før. "Gem jer! Flyv ikke - hvad der end sker," formandede hun. Her var noget, som hun aldrig havde turdet fortælle sine børn. De skjulte sig, hvor de kunne finde skjul, og angsten voksede i dem. Men klapperne kom med deres store kæppe. De slog i græsset og under de små graner, og fasanerne fløj af angst.

Hvor end de fløj hen, stod der jægere, og de skød for at dræbe. Havde fasanerne snoet sig over den første række jægere, ja, så stod der en række til for at gøre det af med de sidste. Enkelte slap igennem. Nogle med en brækket vinge eller med hagl i kroppen eller med et eller begge ben skudt af.

Skuddene drøgede den ganske dag. Mange fugle måtte gennem jægerens kugler flere gange. Efterhånden var de sanseløse af angst.

Endelig blev det aften. Jagthornet lød for sidste gang den dag. Jægerne satte sig i bilerne og kørte til middag efter jagten, efter en - som de sagde - herlig dag i naturen. Under middagen ville jagtjournalen blive læst op. Der ville blive gjort rede for,

hvad hver enkelt jæger havde
"nedlagt" i dagens løb, og hvad
han havde "anskudt". I jægersprog
hedder det ikke dræbt, og det hed-
der ej heller lemlæstet.

Imens sænkede stilheden og mørket
sig over skoven. Men freden og
trygheden, som man normalt altid

kunne fornemme en sådan aften,
var der ikke. Angsten hos alt le-
vende, der boede i skoven, var så
intens, at selv du som menneske
vil kunne fornemme det.

Vi, du og jeg og alle andre, vil
skabe fred for os selv, hvilken
fred giver vi andre?

GRANTRÆET

Af Inger Krogsdal

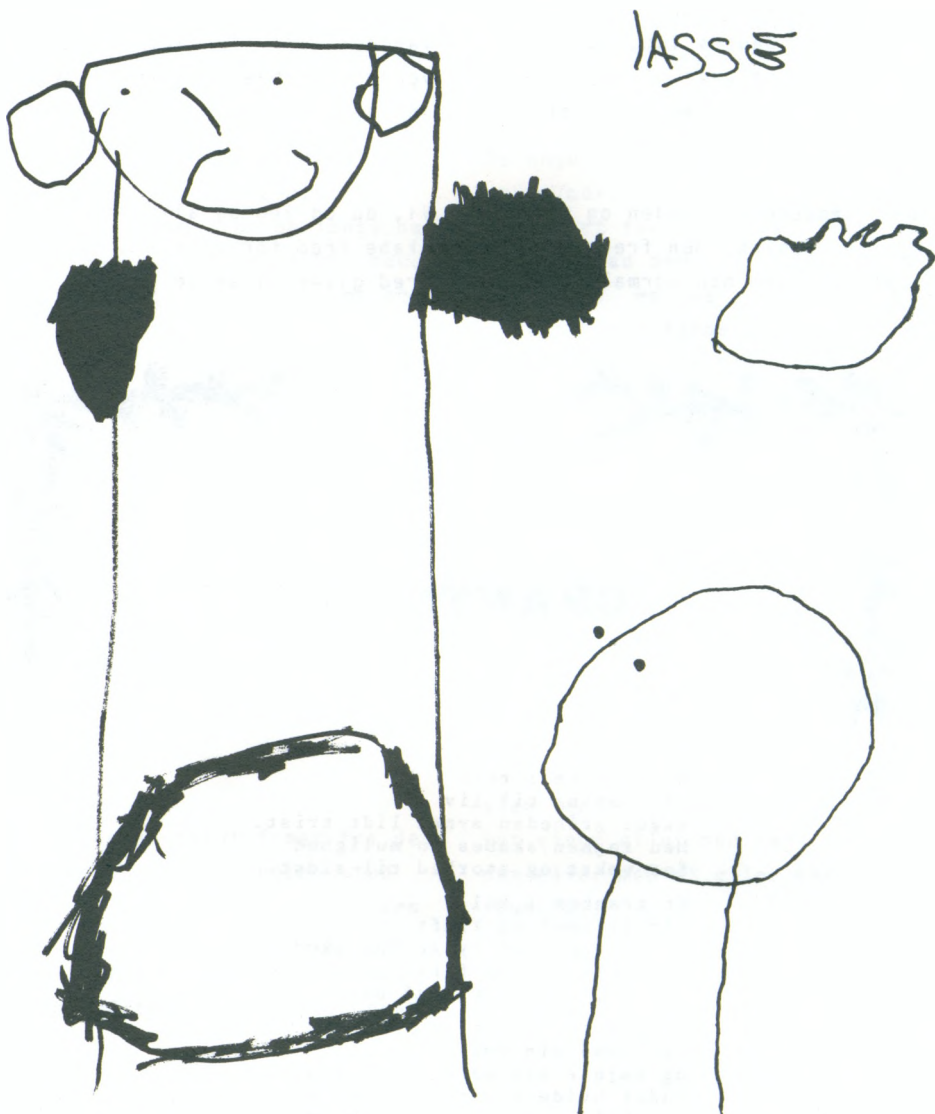
Et grantræ i regn
får næring til liv
skønt gråheden synes lidt trist.
Med regnen skabes jo mulighed
for vækst og storhed til sidst.

Et grantræ i sol
får livsmod og kraft
og pranger med lysgrønne skud,
hvis blødhed og farve gi'r os et håb
om liv, som ej vil gå ud.

Et grantræ i sne
må tæmme sin vækst
og skjule sin mørkgrønne pragt
under hvide krystallers fine kontrast,
som kaldes dets eventyrdragt.

Et grantræ til jul
får glimmer og stads,
tiljubles med sang om en mø,
der fødte et barn, som gav os sit liv,
og derpå vil grantræet dø.

Et grantræ - et liv
i samspil med død,
et menneskets julebud,
et midtpunkt i festen med alvor og fryd
i sit pyntede mørkgrønne skrud.

Glædelig Jul

'NY HAMMEREN'

Nisse Pok

Anne-Marc

Stine Sør

Jul alligevel!

Af Karen Werchmeister

"Mor , se der er rigtig julesne udenfor". Lise var lige vågnet. Det var lillejuleaftensdag, og der var virkelig meget sne. Så meget, at postbudet først kom over middag. Det kneb også for Lises far at nå på arbejde, og det blev endnu værre hjemad.

"Hvordan skal mormor og moster Erna dog komme frem i morgen?" udbrød mor ved aftensmaden. "Vi må hellere ringe og spørge, hvordan vejret er derovre". Mormor og moster Erna boede på Fyn.

Det var svært at komme igennem til dem, men endelig lykkedes det efter gentagne opringninger. Mormor lød meget bekymret. "Hvis det her vejr bliver ved, så bliver vi hjemme hos os. Vi havde ellers glædet os sådan til at fejre julen sammen med jer. Men vi kan måske komme til Nytår i stedet! Her kan vi kun skovle os frem udenfor, og busserne er holdt op med at køre!"

De blev enige om, at det var bedst at blive hjemme. Men hvad nu med al julemaden? Gaverne kunne jo nok gemmes, men gås og risengrød og alle de andre gode sager. Hvad med dem? Mor og far sad længe oppe og spekulerede over problemet.

Næste morgen, juleaftensdag, vågnede Lise meget tidligt. Hun kiggede ud mellem gardinerne. Det hele var hvidt. Man kunne ikke engang se ud til havelågen. Hun trak i tøjet i en fart og gik ned til morgenbordet.

Hunden ville kun nødigt ud og kom meget hurtigt ind igen. Far og mor så stadig bekymrede ud.

Mens de sad og spiste, ringede det på døren. "Det er nok postbudet", sagde mor, og gik ud for

at lukke op. Udenfor stod naboen, Johansen.

"I har vel ikke en elektrisk varmeovn, vi må låne, for vores fyr er gået i stå". Far spurgte, om de ikke havde prøvet at få fat på en servicemand. Det havde de, men han kunne ikke komme frem.

"Vores ovn gik i stykker sidste vinter, men I er velkomne til at komme her over, hvis I da ikke har andre planer for dagen. Vi er nemlig brændt inde med en masse julemad", sagde mor.

Johansen så lidt beklemt ud. "Vi skulle ellers have været ovre ved min søster i aften, men de er også sneet inde, så vi tør ikke tage afsted.

"Jamen, så kom ind til os. Min mor og søster kan nemlig heller ikke komme her på grund af vejret. Så det passer jo fint. Løb ind efter fru Johansen, så laver jeg noget varmt til jer så længe," sagde mor.

Johansen så pludselig meget glad ud. "Det er sørme pænt af jer. Vi troede ellers, at vi ikke kom til at holde rigtig jul i år. Jeg stikker lige ind og henter lille-mor".

Det var lige som om, der blev lysere og varmere over det hele, da Johansens kom. Mor lavede gløgg,

og Lise hjalp far med at dække hyggeligt op.

"Det med gaverne må vi jo nok gå lidt let henover", sagde far. "Pyt med det", sagde fru Johansen. "Vi har nu alligevel en lille ting til Lise. Men du får den først i aften". Lise glædede sig helt ustyrligt. Det var mere spændende at få gaver på den måde. De andre gaver havde hun næsten gættet. De var jo sikkert nogle fra ønskesedlen.

Hun kunne næsten ikke få dagen til at gå, selvom Johansen fortalte historier fra sin barndoms jul, og de spillede ludo og domino, mens de spiste æbler og jule-småkager.

Endelig blev det spisetid. Den lækre gås smagte ekstra godt, måske fordi alle var mere glade end ellers. Fru Johansen fik mandelen i risengrøden, men hun sagde, at

hun ikke kunne spise mandelgaven alene, så Lise fik det halve af marcipangrisen.

Bagefter hjalp de allesammen hinanden i køkkenet, så de kunne komme til at tænde træet hurtigere.

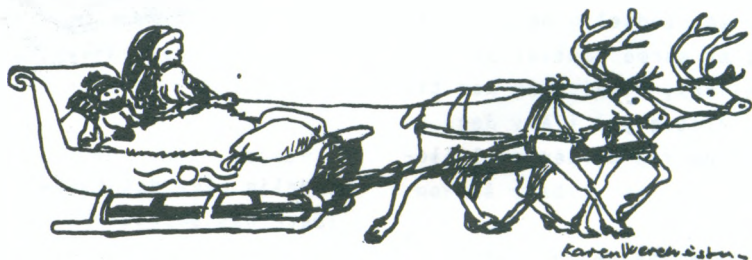
Lise kunne heller ikke vente længere nu. Mor og far tændte lysene på juletræet, og så sang de. Fru Johansen sang så pænt, syntes Lise. Hun kunne næsten alle sangene udenad. Og de kunne lige nå rundt om træet allesammen.

Så endelig skulle julegaverne pakkes op. Lise fik flere af sine ønsker opfyldt, men den allerbedste gave var den fra Johansens. Det var en dukke, som fru Johansen selv havde syet, da hendes pige var lille. Hun havde aldrig nået at få den, da hun døde, kort forinden hun skulle have haft den i julegave.

Fru Johansen så meget glad ud, da Lise krammede dukken ind til sig, men hun havde også tårer i øjnene. Lises mor og far fik også blanke øjne.

Da Lise gik i seng den juleaften, fik dukken, der skulle hedde "Fru Johansen", lov at sove på hendes hovedpude. Og hun vidste bestemt, at den her jul var den bedste, hun endnu havde oplevet.

Stine's Jul

Af Stine, 6 år.

Nu er det snart jul. Det glæder jeg mig til. Julen er den bedste fest om året - bedre end fødselsdag.

Vi holder jul, fordi Jesus blev født i en stald for længe siden. Det er nok derfor, vi tager et juletræ ind i stuen og sætter lys på og en stjerne i toppen. Stjernen skal nok ligne den, der stod over stalden i Bethlehem. Da jeg gik i børnehave, var jeg med i et julespil, som vi viste for de voksne og vores far og mor. Jeg var engel. Jeg skulle have været Jomfru Maria, men det blev en af de andre i stedet for. Jesusbarnet var en dukke.

Vi starter julen med at pynte med nisser og juleting. Vi går i skoven og samler bog og grankogler og pæne blade, som vi stikker i ler sammen med grangrene og lys. En gang satte vi stjernekastere i en blomst. Det så smadderflot ud, da de blev tændt. Vi klipper også julestads og kravlenisser. Vi laver kurve og kranse af papir - der er nogen, der siger, at noget af det ligner fastelavnspynt, men det gør ikke noget. Jeg har også prøvet at lave en nisse af ler. Jeg stak en pind i munden på ham, så det så ud som om, han røg pipe, det så sjovt ud.

Fra 1. december skal man være meget sød hver dag, for så kommer julemanden med en lille pakke. Han hænger den på døren eller på lampen. Da jeg var lille, troede jeg, det var den rigtige julemand, der kom, men nu tror jeg nok, det er mor eller far. Hvis man kommer til at være lidt uartig, kommer der ingen pakke næste dag, så det er bare om at passe på.

Min lillesøster Sanne og jeg bager også - sammen med mor. Når det så lugter dejligt, kommer far og smager. Vi bager boller, pebernødder og sådan noget. Sommetider laver vi nisser af dejen og pynter den med mandler. Når vi er færdige, smager vi på kagerne og får saft eller kakao til.

Juleaftensdag er en meget lang dag. Mor synes vi skal sove til middag, men det har jeg ikke meget lyst til. Vi pynter juletræet sammen og lægger pakkerne under det. Jeg har tit lyst til at snyde lidt og kikke i pakkerne, men det må man ikke. Om aftenen spiser vi risengrød med mandel i og andesteg. Sidste år snød mor og puttede en masse mandler i, så vi allesammen fik en mandelgave, i hvert fald børnene.

Bagefter danser vi om juletræet. Jeg kan godt lide, når vi har gæster og er mange juleaften. Hvis vi ikke kan nå rundt omkring juletræet, henter vi bare et par dukker. Børnene får lov til at vælge

sangene. Sidste år sang vi: "Et barn er født i Bethlehem". "Højt fra træets grønne top", og til sidst: "Kender I den om Rudolf". Så får vi gaver. Det er det allerbedste. Og så må vi være oppe lige så længe, vi vil. I år ønsker jeg mig en ny cykel.

Efter jul tager vi pynten af træet og sætter det udenfor. Det er meget rart at få det ud, for til sidst er der grannåle allevegne. Sommetider pynter vi juletræet ude i haven med mad til fuglene.

Og så glæder jeg mig til nytårs-aften. Der laver vi en masse skæg og må drille de voksne lidt.

Esther Dalsgård Christensen

Gl. Frederiksborgvej 39
Ny Hammersholt

02 26 66 47

sdssdssdssdssdssdssdssdssds

Kapitalpension

En opsparing, De kan fradrage fuldt ud.

SPAREKASSEN

sds

sdssdssdssdssdssdssdssdssds

KARTOFFELKUREN FRA I ÅR
FIK STRAMMET PÅ BUDGETTET,
MEN HENTES DE PÅ RYDEGÅRD,
SÅ BLI'R DET ATTER LETTET.

Rydegård's
kartofler 02 26053

LAD HELLERE
FAGMANDEN

Tømremester
Knud Funder
Bygningservice
02 26 50 30

Velkommen i
SALON
GRANHØJ

Deres frisør i Ny Hammersholt
Birgit Nielsen, Granhøj 1
Ny Hammersholt

Tlf. 02 254375

Lukket mandag og onsdag

PREBEN NIELSEN

Ny Hammerholt Købmandshandel

02 26 63 33

BLOMBERGS BLOMSTER

Frederiksværksgade 15
3400 Hillerød

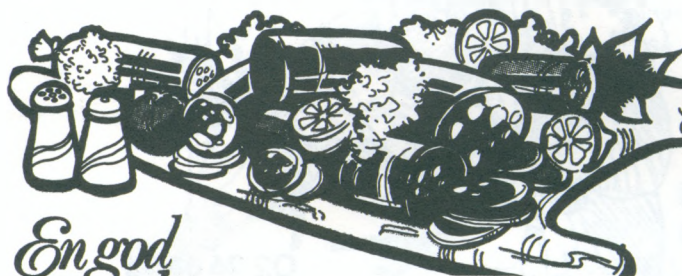
26 00 91

alt markarbejde udføres
samt snerydning
og bortkørsel af haveaffald m.m.
12 tons lastvogn m/kran

KOED HANSEN, Storbæksgården
tlf. 02 27 29 37

Pølsefest

*En god
gaveide*

46 forskellige
"gammeldaws"
hjemmelavede
pølser

ZØFTING LARSEN

SDR. BANEVEJ 16 · HILLERØD · TLF. 02 2610 96

**MUSIKHUSET
KNUDSEN & SØN
PIANOFABRIK ApS**

Møllestræde 3, 3400 Hillerød, Tlf. 02 2605 03

STORT UDVALG I
MUSIKINSTRUMENTER OG NODER

REPARATIONER UDFØRES
PÅ EGET VÆRKSTED

**Vi gør mere
for dig og dine penge
i den lokale bank**

HILLERØD:

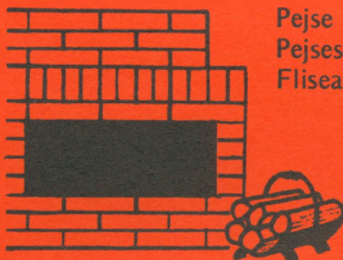
Hovedkontor
Slotsgade 36
02 26 07 00

Østre afdeling
Skansevej 43
02 26 07 70

Nyhuse afdeling
Frederiksværksgade 33
02 26 07 15

SPECIALE:

Pejse
Pejseskorstene
Flisearbejder

WILLY NØRHEDE

MURERMESTER

ALT MURERARBEJDE UDFØRES

Til- og ombygninger - Isolering

Mosevej 12 · Ny Hammersholt

Telf.: 02 26 45 36

NATURLIGVIS INSTALLERER *BS* NATURGAS

**RING 266447 OM VEJLEDNING
OG UFORPLIGTENDE TILBUD**

Bent Sørensen ApS

Smedemester